

DEFR-O.III.44.62.2021

**Informacja Pokontrolna
z kontroli projektu nr RPDS.03.04.01-02-0005/19**

1. Informacje ogólne.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie Kwartalnego Planu Kontroli na II kw. 2021 r., który został zatwierdzony przez Dyrektora Departamentu Funduszy Europejskich w dniu 23.03.2021 r.

Przeprowadzona kontrola stanowiła realizację obowiązków wynikających z przepisów prawa wspólnotowego, w zakresie ochrony interesów finansowych Wspólnoty Europejskiej oraz z odpowiednich przepisów prawa krajowego.

Beneficjent został poinformowany o przeprowadzeniu przedmiotowej kontroli pismem znak DEFR-O.III.44.62.2021 z dnia 30.03.2021 r.

1.1. Podstawa prawna kontroli:

- art. 41 ust. 2 pkt 4 i art. 45 ust.1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1668),
- art. 9 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 7 oraz pkt 8, art. 22 ust. 1 pkt 1, art. 23 oraz art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 818),
- art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. (Dz. U. z 2020 poz. 694),
- § 18 Umowy o dofinansowanie projektu nr RPDS.03.04.01-02-0005/19-00 z dnia 27.07.2020 r.

1.2. Nazwa Jednostki Kontrolującej:

Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 działająca poprzez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego – Departament Funduszy Europejskich.

1.3. Skład zespołu kontrolującego:

Kinga Meinert – kierownik zespołu kontrolującego,
Łukasz Wroński - członek zespołu kontrolującego.

1.4. Nazwa jednostki kontrolowanej:

Gmina Ząbkowice Śląskie.

1.5 Adres jednostki kontrolowanej:

Gmina Ząbkowice Śląskie, ul. 1 Maja 15, 57-200 Ząbkowice Śląskie.

1.6. Numer i nazwa projektu:

Projekt nr RPDS.03.04.01-02-0005/19, pn.: „Ograniczenie niskiej emisji w Gminie Ząbkowice Śląskie poprzez zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego do obsługi komunikacji podmiejskiej”.

1.7. Numer i data umowy o dofinansowanie projektu:

Umowa o dofinansowanie projektu nr RPDS.03.04.01-02-0005/19-00 z dnia 27.07.2020 r.

1.8. Typ kontroli:

Kontrola własna instytucji na miejscu przeprowadzona w trybie zdalnym

1.9. Tryb kontroli:

Planowa.

1.10. Rodzaj kontroli:

Kontrola w trakcie realizacji projektu.

1.11. Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

Od 9.04.2021 r. do 17.05.2021 r.

1.12. Numery wniosków o płatność objętych kontrolą:

- RPDS.03.04.01-02-0005/19- 001
- RPDS.03.04.01-02-0005/19- 002
- RPDS.03.04.01-02-0005/19- 003

1.13. Kierownik jednostki kontrolowanej:

Pan Marcin Orzeszek - Burmistrz Gminy Ząbkowice Śląskie.

1.14. Wykaz osób udzielających wyjaśnień:

Pani Marta Ptasieńska – Główny specjalista ds. funduszy zewnętrznych w Urzędzie Miejskim w Ząbkowicach Śląskich.

1.15. Zakres kontroli:

1. Zgodność danych przekazywanych we wniosku o płatność w części dotyczącej postępu rzeczowego oraz postępu finansowego z dokumentacją dotyczącą realizacji projektu dostępną w siedzibie Beneficjenta
2. Prawdliwość rozliczeń finansowych.
3. Generowanie przez projekt dochodu.
4. Możliwość odzyskania podatku od towarów i usług (VAT).
5. Sposób przetwarzania danych osobowych.
6. Prawdliwość udzielania zamówień publicznych.
7. Realizacja polityk horyzontalnych.
8. Prawdliwość realizacji działań informacyjno-promocyjnych.
9. Archiwizacja dokumentacji projektowej.
10. Osiągnięcie celu projektu oraz wskaźników produktu i rezultatu.

Celem kontroli była weryfikacja prawidłowości realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie projektu o numerze RPDS.03.04.01-02-0005/19-00 z dnia 27.07.2020 r. i załączonym do niej wnioskiem o dofinansowanie projektu oraz sprawdzenie, czy informacje dotyczące postępu realizacji projektu wskazane we wnioskach o płatność są zgodne ze stanem rzeczywistym. Z uwagi na obowiązujący stan epidemii przedmiotowa kontrola została przeprowadzona w trybie zdalnym z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej w oparciu o przekazane przez Beneficjenta skany dokumentacji /zdjęcia oraz oświadczenia.

2. Ustalenia i wnioski z kontroli.

W toku kontroli stwierdzono, że Beneficjent, zgodnie z §18 umowy o dofinansowanie projektu, spełnił obowiązek:

- poddania się kontroli dotyczącej prawidłowości realizacji projektu,
- przekazania do IZ RPO WD 2014-2020 wszystkich dokumentów związanych z realizacją projektu, wymienionych w zał. nr 1 do Zawiadomienia o kontroli z dnia 30.03.2021 r. nr DEFR-O-III.44.62.2021.

2.1. Zgodność danych przekazywanych we wniosku o płatność w części dotyczącej postępu rzeczowego oraz postępu finansowego z dokumentacją dotyczącą realizacji projektu dostępną w siedzibie Beneficjenta.

W ramach przedmiotowej kontroli prowadzonej w trybie zdalnym dokonano weryfikacji danych zawartych we wnioskach o płatność w zakresie postępu rzeczowego w oparciu o:

- dokumentację zdjęciową zakupionego taboru autobusowego:
 - dowody rejestracyjne;
 - homologacje VIN;
 - protokoły odbioru zakupionego taboru;
 - OT.
- raport potwierdzający wskaźnik „Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii autobusowych komunikacji miejskiej”.

Analiza przekazanej dokumentacji wykazała, iż:

- realizacja projektu została zakończona w terminie określonym w § 3 ust. 1 pkt 2) umowy o dofinansowanie projektu tj. 31.12.2020 r.;
- do dnia zakończenia czynności kontrolnych Beneficjent zakończył realizację zaplanowanych zadań pod względem rzeczowym i finansowym.

Projekt jest realizowany zgodnie z Umową o dofinansowanie projektu i zaakceptowanymi przez IZ RPO WD 2014-2020 zmianami realizacji projektu.

2.2. Prawdliwość rozliczeń finansowych.

Na potrzeby finansowej obsługi projektu Beneficjent o otworzył rachunek bankowy: nr 93 9533 0004 2001 0009 8645 0149, prowadzony w banku Bank Spółdzielczy w Ząbkowicach Śląskich.

Na podstawie przedstawionych przez Beneficjenta wyciągów bankowych stwierdzono, że wszystkie wydatki rozliczone w objętym kontrolą wnioskach o płatność zostały zapłacone.

Jednocześnie zgodnie z § 6 ust. 7 umowy o dofinansowanie projektu Beneficjent, zobowiązał się do prowadzenia wyodrębnionego kodu księgowego lub wyodrębnionej ewidencji dotyczącej realizacji projektu, umożliwiających identyfikację poszczególnych operacji księgowych i gospodarczych prowadzonych dla wszystkich wydatków w ramach projektu w sposób przejrzysty, w zakresie m.in. rozrachunków, kosztów, przychodów, operacji prowadzonych na rachunkach bankowych, operacji gotówkowych, aktywów (w tym środków trwałych) i innych operacji związanych z realizacją projektu.

Beneficjent Oświadczył, iż w Gminie Ząbkowice Śląskie ewidencja w zakresie operacji gospodarczych dot. projektu „Ograniczenie niskiej emisji w Gminie Ząbkowice Śląskie poprzez zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego do obsługi komunikacji podmiejskiej” prowadzi wyodrębnioną księgowość, nr kodu 080UJ1393.

Projekt jest realizowany zgodnie z Umową o dofinansowanie projektu.

2.3. Generowanie przez projekt dochodu.

W trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych Beneficjent złożył oświadczenie z dnia 12.04.2021 r. podpisane przez Pana Marcina Orzeszka – Burmistrza Gminy Ząbkowice Śląskie, informujące, iż do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych w wyniku realizacji projektu nie uzyskano dochodu.

Projekt jest realizowany zgodnie z Umową o dofinansowanie projektu.

2.4. Możliwość odzyskania podatku od towarów i usług (VAT).

Zgodnie z oświadczeniem o kwalifikowalności podatku od towarów i usług (VAT) z dnia 12.04.2021 r. podpisanym przez Pana Marcina Orzeszka – Burmistrza Gminy Ząbkowice Śląskie oraz Panią Beatę Bedri – Skarbnika Gminy Ząbkowice Śląskie – wartość podatku VAT jest nadal wydatkiem kwalifikowalnym.

Ww. stan potwierdza również przeprowadzona przez zespół kontrolujący weryfikacja deklaracji podatkowych sporządzanych przez Beneficjenta wraz z wykazami faktur załączonym do ww. deklaracji.

Projekt jest realizowany zgodnie z Umową o dofinansowanie projektu.

2.5. Sposób przetwarzania danych osobowych.

Beneficjent zastosował środki techniczne i organizacyjne, zapewniające adekwatny stopień bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych poprzez zainstalowanie na komputerach oprogramowania antywirusowego, komputery chronione są zaporą sieciową, tzw. firewall. Ponadto dokumentacja związana z realizacją projektu przechowywana jest w zamkniętych szafach. Potwierdzeniem zastosowania ww. środków bezpieczeństwa jest przesłana dokumentacja fotograficzna oraz zrzuty z ekranu komputerów osób zaangażowanych w realizację projektu.

Na dzień kontroli Beneficjent projektu nie odnotował naruszenia ochrony danych osobowych.

Projekt jest realizowany zgodnie z Umową o dofinansowanie projektu.

2.7. Prawdopodobieństwo udzielania zamówień publicznych.

Do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 (IZ RPO WD) przeprowadziła 1 kontrolę postępowań o udzielenie zamówienia:

Numer w systemie SL2014	Przedmiot postępowania	Wynik kontroli
RPDS.03.04.01-02-0005/19-001	Zamówienie publiczne pn.: „Dostawa 7 sztuk niskoemisyjnych autobusów hybrydowych”. Umowa nr: ZPN/129/FZ/2019 z dnia 30.12.2019 r.	bez zastrzeżeń

Po zakończeniu czynności kontrolnych Beneficjent przesłał do IZ RPO WD Aneks nr 1/2020 z dnia 23.07.2020 r. do Umowy ZPN/129/FZ/2019, który został objęty odrębnym postępowaniem kontrolnym – notatka wewnętrzna z dnia 3.12.2020 r.

W trakcie kontroli ustalono, że w ramach przedmiotowego projektu Beneficjent przeprowadził niżej wymienione postępowania o udzielenie zamówienia, które nie podlegało obowiązkowej kontroli prowadzonej przez IZ RPO WD:

1) Zamówienie publiczne: „Wykonanie studium wykonalności dla projektu składanego do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 w ramach naboru RPDS.03.04.01-IZ.00-02-336/19 który jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego WD na lata 2014-2020”.

Data upublicznienia zapytania ofertowego: w dniu 6.02.2019 r. zapytanie ofertowe zostało wysłane do 3 potencjalnych wykonawców.

Tryb udzielenia zamówienia: do 20 tys. netto

Szacunkowa wartość zamówienia: 15 000,00 zł (netto) co stanowi 3 478,91 €.

Wybrany wykonawca: Semper Power sp. z o.o. ul. Główna 7, 42-693 Krupski Młyn.

Nr i data zawarcia umowy z wykonawcą: Umowa nr ZPN/5/FZ/2019 z dnia 1.03.2019 r.

Wartość zawartej umowy: 14 760,00 zł (brutto).

Bez zastrzeżeń.

2) Zamówienie publiczne: "Opracowanie SIWZ wraz z projektem umowy dla przedsięwzięcia dotyczącego zakupu 7 szt. nowych niskoemisyjnych autobusów hybrydowych".

Data upublicznienia zapytania ofertowego: w dniu 24.07.2019 r. zapytanie ofertowe zostało wysłane do 3 potencjalnych wykonawców.

Tryb udzielenia zamówienia: rozeznanie rynku.

Szacunkowa wartość zamówienia: 23 753,39 zł (netto) co stanowi 5 509,05 €.

Wybrany wykonawca: Trako Projekty Transportowe Szamborski i Szelukowski S.J. ul. Jaracza 71/9, 50-305 Wrocław.

Nr i data zawarcia umowy z wykonawcą: Umowa nr ZPN/59/FZ/2019 z dnia 1.08.2019 r.

Wartość zawartej umowy: 23 370,00 zł (brutto).

Bez zastrzeżeń.

3) Zamówienie publiczne: „Usługa promocji w ramach projektu „Ograniczenie niskiej emisji w Gminie Ząbkowice Śląskie poprzez zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego do obsługi komunikacji podmiejskiej”.

Data upublicznienia zapytania ofertowego: w dniu 5.06.2020 r. zapytanie ofertowe zostało wysłane do 3 potencjalnych wykonawców.

Tryb udzielenia zamówienia: rozeznanie rynku.

Szacunkowa wartość zamówienia: 46 666,67 zł (netto) co stanowi 10 930,75 €.

Wybrany wykonawca: Perfect s.c. W. Pelc, J. Zaborowski, ul. Kłodzka 14b, Ząbkowice Śląskie.

Nr i data zawarcia umowy z wykonawcą: Umowa nr ZPN/23/FZ/2020 z dnia 16.06.2020 r.

Wartość zawartej umowy: 57 810,00 zł (brutto).

Bez zastrzeżeń.

4) Zamówienie publiczne: „Zamówienie strony www projektu pn. „Ograniczenie niskiej emisji w Gminie Ząbkowice Śląskie poprzez zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego do obsługi komunikacji podmiejskiej”.

Data upublicznienia zapytania ofertowego: w dniu 23.06.2020 r. zapytanie ofertowe zostało wysłane do 3 potencjalnych wykonawców.

Tryb udzielenia zamówienia: do 20 tys. netto.

Szacunkowa wartość zamówienia: 10 833,33 zł (netto) co stanowi 2 537,50 €.

Wybrany wykonawca: Jan Świącki, ul. Marszałkowska 58, 00-545 Warszawa.

Nr i data zawarcia umowy z wykonawcą: Umowa nr ZPN/24/FZ/2020 z dnia 30.06.2020 r.

Bez zastrzeżeń.

Projekt jest realizowany zgodnie z Umową o dofinansowanie projektu.

2.8. Realizacja polityk horyzontalnych.

Beneficjent we wniosku o dofinansowanie określił następujący wpływ na polityki horyzontalne:

- a) Promowanie równości kobiet i mężczyzn – wpływ pozytywny;
- b) Zasada niedyskryminacji (w tym niedyskryminacji ze względu na niepełnosprawność) – wpływ pozytywny;
- c) Zrównoważony rozwój – wpływ pozytywny.

Zespół kontrolujący, na podstawie przesłanego oświadczenia z dnia 12.04.2021 r., potwierdził realizację polityk horyzontalnych, zgodnie z zapisami ujętymi we wniosku o dofinansowanie.

Projekt jest realizowany zgodnie z Umową o dofinansowanie projektu.

2.9. Prawidłowość realizacji działań informacyjno-promocyjnych.

Zgodnie z §21 umowy o dofinansowanie projektu Beneficjent zobowiązał się do wypełniania obowiązków informacyjnych i promocyjnych zgodnie z zapisami rozporządzenia ogólnego i rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 821/2014 z dnia 28 lipca 2014 r. (Dz. Urz. UE L 223 z 29.07.2014 r., s. 7, ze. zm.) i instrukcjami oraz wskazówkami zawartymi w Załączniku nr 12 do decyzji o dofinansowanie projektu.

Beneficjent był zobowiązany w szczególności do:

- oznaczenia znakiem Unii Europejskiej i Funduszy Europejskich oraz herbem województwa dolnośląskiego z napisem „Dolny Śląsk”:
 - wszystkich prowadzonych działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących Projektu,
 - wszystkich dokumentów związanych z realizacją Projektu podawanych do wiadomości publicznej,
 - wszystkich dokumentów i materiałów dla osób i podmiotów uczestniczących w Projekcie.Zadanie zostało wykonane.
- umieszczenia opisu projektu na stronie internetowej, w przypadku posiadania strony internetowej.
Zadanie zostało wykonane.
- wykonanie tablicy informacyjnej o realizowanym projekcie, oznakowanie autobusów, przygotowanie mapy gminy z zaznaczoną trasą autobusów, przystankami w formie ulotek oraz tablice informacyjne z mapą – schematem tras oraz innymi informacjami o komunikacji gminnej.
Zadanie wykonane.

Projekt jest realizowany zgodnie z Umową o dofinansowanie projektu.

2.10. Archiwizacja dokumentacji projektowej.

W zakresie obowiązku wynikającego z §20 umowy o dofinansowanie projektu dotyczącego obowiązku w zakresie archiwizacji, Beneficjent zobowiązał się do przechowywania w swojej siedzibie kompletnej dokumentacji związanej z realizacją Projektu w terminie i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym w szczególności wymogami art. 125 ust. 4 lit. d oraz art. 140 ust. 1 rozporządzenia ogólnego oraz zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi uregulowaniami.

Przesłana dokumentacja potwierdza, iż Beneficjent przechowuje dokumentację zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie projektu.

Projekt jest realizowany zgodnie z Umową o dofinansowanie projektu.

2.11. Osiągnięcie celu projektu oraz wskaźników produktu i rezultatu.

Głównym celem projektu jest ograniczenie niskiej emisji z sektora transportu w Gminie Ząbkowice Śląskie. W celu weryfikacji osiągnięcia i utrzymania założonego celu dokonano weryfikacji osiągnięcia poniższych wskaźników monitoringowych:

Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa przyjęta w umowie o dofinansowanie projektu	Wartość na dzień kontroli	% realizacji na dzień kontroli	Stwierdzono na podstawie
Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii autobusowych komunikacji miejskiej [km]	151,14	151,14	100 %	Raport dot. realizacji wskaźnika produktu
Liczba zakupionych jednostek taboru	7	7	100 %	Protokół odbiorczy zakupionych pojazdów/ OT/Faktury

pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej [szt.]				
Pojemność zakupionego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej [osoby]	658	658	100 %	Protokół odbiorczy zakupionych pojazdów/ OT/Faktury

Zgodnie z umową o dofinansowanie projektu wskaźniki rezultatu zostaną osiągnięte do końca 2021 r. Z uwagi na powyższe weryfikacja stopnia ich osiągnięcia nie stanowiła przedmiotu kontroli.

Projekt jest realizowany zgodnie z Umową o dofinansowanie projektu.

2.12. Zagrożenie realizacji projektu.

Na dzień zakończenia czynności kontrolnych brak jest zagrożeń realizacji projektu.

Zespół Kontrolujący:

Kinga Meinert – nieobecność usprawiedliwiona

.....
(podpis kierownika zespołu kontrolującego)

Wrocław, dnia 25 maja 2021 r.

Łukasz Wroński – zaakceptowano elektronicznie

.....
(podpis członka zespołu kontrolującego)

Wrocław, dnia 25 maja 2021 r.

3. Stanowisko wobec zgłoszonych zastrzeżeń.

Nie dotyczy.

4. Informacja o nałożonych korektach finansowych/dokonanych pomniejszeniach wartości wydatków kwalifikowalnych.

W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości indywidualnych.

5. Wynik kontroli.

Bez zastrzeżeń.

6. Zalecenia pokontrolne.

Nie dotyczy.

7. Informację pokontrolną sporządzono w dwóch egzemplarzach, po jednym dla kontrolującego i kontrolowanego. Dane osobowe zawarte w niniejszej informacji pokontrolnej są chronione na podstawie ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781 ze zm.) oraz ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2019 r., poz. 1010).

Zespół Kontrolujący:

Kinga Meinert – nieobecność usprawiedliwiona

.....
(podpis członka zespołu kontrolującego)

Wrocław, dnia 25 maja 2021 r.

Łukasz Wroński – zaakceptowano elektronicznie

.....
(podpis członka zespołu kontrolującego)

Wrocław, dnia 25 maja 2021 r.

Magdalena Bednarska - Wajerowska
Dyrektor Departamentu Funduszy Europejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
/podpisano elektronicznie/

.....
(z upoważnienia ZWD na podstawie Uchwały nr 1718/VI/20

z dnia 29 stycznia 2020 r.)

Wrocław, dnia 25 maja 2021

Pouczenie.

1. Podmiotowi kontrolowanemu, zgodnie z zapisami art. 25 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 przysługuje prawo do zgłoszenia, w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji pokontrolnej, umotywowanych pisemnych zastrzeżeń do *informacji pokontrolnej*.
2. Zastrzeżenia wnosi się do Wydziału Obsługi Wdrażania EFRR w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego.
3. W przypadku przekroczenia ww. ustawowego terminu zastrzeżenia pozostawia się bez rozpatrzenia a *informacja pokontrolna* uznana zostaje za ostateczną po upływie ustawowego terminu na ich wniesienie.
4. Jednostka kontrolująca, w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia otrzymania zastrzeżeń, dokonuje ich rozpatrzenia i przekazuje ostateczną *informację pokontrolną* zawierającą skorygowane ustalenia kontroli lub pisemne stanowisko wobec zgłoszonych zastrzeżeń wraz z uzasadnieniem odmowy skorygowania ustaleń.
5. Podjęcie dodatkowych czynności kontrolnych w celu ustalenia zasadności złożonych zastrzeżeń, żądanie przedstawienia dokumentów lub złożenia dodatkowych wyjaśnień na piśmie każdorazowo przerywa bieg terminu na rozpatrzenie zastrzeżeń.
6. Do ostatecznej *informacji pokontrolnej* oraz do pisemnego stanowiska wobec zgłoszonych zastrzeżeń nie przysługuje możliwość złożenia zastrzeżeń.
7. Ostateczna *informacja pokontrolna* stanowi podstawę realizacji ustaleń pokontrolnych w niej zawartych.
8. Licząc terminy należy stosować zasady określone w tytule V ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (art. 110-116). I tak: termin oznaczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia. Jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, przy obliczaniu tego terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zdarzenie nastąpiło. Jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany za ustawowo wolny od pracy, termin upływa dnia następnego.